

Németh Gy. Nikolett

Történelem másképp...

Cop. Németh Gy. Nikolett, 2019
Cop. AMTAK Bt, 2019

Borítóterv: Vári Gabriella
Nyelvi szerkesztő: Varsányi Katalin

Kiadja az AMTAK Bt.
Szerkesztőség: Varsányi József 2040 Budaörs, Semmelweis u. 6/B.
amtakbt@gmail.com
varsanyijozsef@gmail.com
Tel.: 06 20 218 6762

További kiadványainkról tájékozódhat a *www.amtak.org* címen.
Csoportos rendelés esetén a könyvek nagy árengedménnyel megrendelhetők a fenti címeken.

Készült a Ook-Press nyomda Veszprém
Felelős kiadó : Szathmáry Attila

NÉMETH GY. NIKOLETT

TÖRTÉNELEM MÁSKÉPP

MAGYAR TÖRTÉNELEM
INTERAKTÍV FELADATGYŰJTEMÉNY

AMTAK Bt, 2019

Tartalom

Tartalom	2
Előszó	4
Feladatsorok	6
Gárdonyi Géza - Isten rabjai	7
„A” feladatlap – Középkori szerzetesrendek.....	8
„B” feladatlap – Árpád-házi uralkodók.....	12
Gárdonyi Géza – Egri csillagok	17
„A” feladatlap – Az ország három részre szakadása	18
„B” feladatlap – Az oszmán hadsereg felépítése	23
Mikszáth Kálmán – A fekete város	27
„A” feladatlap – A Thököly és Rákóczi szabadságharc	28
„B” feladatlap – Közélet és vallás a 18. században.....	34
Jókai Mór – A kőszívű ember fiai	40
„A” feladatlap – Jobbágyhelyzet a reformkorban	41
„B” feladatlap – 1848/49-es szabadságharc	45
Márai Sándor – Egy polgár vallomásai	52
„A” feladatlap – Életmód a századfordulón.....	53
„B” feladatlap – Zsidóság helyzete a századfordulós Magyarországon.....	58
Szabó Magda – Für Elise	62
„A” feladatlap – A Trianoni békediktátum következményei.....	63
„B” feladatlap – Két világháború közti közélet.....	68
Móricz Zsigmond – Rokonok	72
„A” feladatlap –Magyarország társadalma a két világháború között.....	73
„B” feladatlap – Ideológiai irányzatok a két világháború között	80
Kertész Imre – Sorstalanság	83
„A” feladatlap – A zsidóság helyzete Magyarországon a II. világháború idején	84
„B” feladatlap – Holokauszt.....	87
Megoldások	92
Gárdonyi Géza: Isten rabjai.....	93
Gárdonyi Géza: Egri csillagok	94

Mikszáth Kálmán: A fekete város.....	96
Jókai Mór: A kőszívű ember fiai.....	100
Márai Sándor: Egy polgár vallomásai.....	102
Szabó Magda: Für Elise.....	104
Móricz Zsigmond: Rokonok.....	105
Kertész Imre: Sorstalanság.....	107
Függelék I – Személyek.....	110
Függelék II – Fogalmak.....	113
Függelék III – Korszakok.....	118
Bibliográfia.....	120

Előszó

Az általam összeállított munkafüzet egy történelemóra keretében használható segédanyag, mely összekapcsolja a történelmet a szépirodalommal.

*Olvasd a klasszikusokat történelmi szemmel,
vizsgáld a történelmet a szépirodalom szemüvegén keresztül!*

Ezt a mottót tartottam szemem előtt a segédlet megírása során. Ismert szépirodalmi művekből idézett regényrészletek felhasználásával igyekeztem a történelemórákon használható, rendelkezésünkre álló feladatok lehetséges választékát bővíteni. A munkafüzet megírásakor célul tűztem ki, hogy a tanórai ismereteket feldolgozó, munkáltató, valamint logikai kapcsolatokra építő feladatokat állítok össze.

A segédlet 8 fejezetre tagolódik. A fejezetek „A” és „B” feladatsorra vannak osztva. A feladatsorok elején a kiemelt szépirodalmi részletek olvashatók, majd a feladatok következnek. Mindegyik feladatlaphoz 3-5 különböző típusú feladat tartozik. Úgy gondolom, a tanórát kreatívabbá, interaktívabbá lehet tenni akár 1-1 feladatsor vagy szépirodalmi szövegrészlet beemelésével és közös megbeszélésével. Mindez az adott tananyag elmélyítését is elősegíti.

Az egyes idézett részek kiválasztásakor elsődleges szempontom a történelmi hűség lehető legmesszemenőbb megtartása volt. Irodalmi művekről lévén szó, természetesen számolnunk kell az írói szabadság jelenlétével. Ezért hívom fel az oktatók és diákok figyelmét egyaránt arra, hogy a részleteket ne klasszikus értelemben vett forrásként olvassák és értelmezzék. Az egyes feladatsorok 1,5-2 oldalas szépirodalmi szöveget tartalmaznak. Ezeket kisebb részekre tagoltam, hogy a tanár akár csupán 1-1 tetszőleges – a témához közvetlenül csatolható – egységgel is dolgozhasson. A szépirodalmi részletek önállóan is használhatók, kiemelve, felolvasva, az óra anyagához csatolva lehet bővíteni a diákok ismereteit és színesíteni a történelemórát.

A feladatlapon a tárgyi tudás mérése és bővítése mellett a diákok önálló gondolkodását, kifejezőképességét hivatottak fejleszteni. A feladatsorok többsége alkalmas arra, hogy egyéni, páros, valamint csoportmunkában egyaránt megoldják őket. A tanár által kidolgozott órmenettől függ, hogy mikor tudja beépíteni a pedagógus az adott feladatokat,

szövegrészeket a tanóra folyamán –óra eleji/végi ismétlés, összefoglalás, szorgalmi feladat, házi feladat, fakultáció –, illetve milyen munkaformát választ ezen feladatok megoldására. Az érettségi követelményrendszerben is elvárt rövid választ igénylő feladatok – fogalmak felismerése, adatok csoportosítása, hiányzó szövegrész kiegészítése, hibás szövegrész kijavítása, időbeli sorrendiség megállapítása – mellett kifejtendő, szöveges feladatok is megtalálhatók a könyvben. A feladatok nagy része a kiemelt szépirodalmi részletek értelmezése alapján megoldható, mindemellett a tanulói előismeretekre alapoz. Hasznosnak tartom az internetes keresőprogramok (pl. Google) használatát, mivel úgy gondolom, a diákoknak meg kell ismerniük, mely online oldalak nyújtanak biztos információforrást; meg kell tanulniuk, hogy válasszanak a rengeteg felkínált lehetőség közül.

A könyvhöz megoldókulcs is tartozik. A megoldásokat csupán a konkrét, tényanyagot érintő feladatok esetében adtam meg. A diákok saját véleményére rákérdező feladatok kapcsán a tanárnak kell eldöntenie, az adott érvelés mennyire helytálló a tananyag és az előismeretek tükrében.

A *Személyek függelék* az egyes művek kiemelt idézeteiben szereplők nevét, valós történelmi jelentőségét írja le röviden. Nem minden a részletekben szereplő alak valós. Mindezt jelölöm a név mellett v (valós)/f (fiktív) betűvel. A *Fogalmak függelék* a valós történelmi eseményeket jelöli, illetve az egyes fogalmakat és kifejezéseket magyarázza meg. A *Korszakok függelék* összefoglalja, hogy az adott mű feladatsorai és a megadott szépirodalmi részletek mely történelmi korhoz, valamint milyen konkrét tananyagokhoz kapcsolhatók.

A segédlet használatát leginkább középiskolai osztályok (9-12.) számára javaslom, azonban egyes – a tanár által megfelelőnek tartott – feladatok és szépirodalmi részletek feldolgozhatók alsóbb évfolyamok által is.

Eredményes munkát kívánok a diákok és pedagógusok számára, remélve, hogy a munkafüzet hozzájárul a diákközpontú, munkáltató, kreatív történelemórák kivitelezéséhez.

Feladatsorok

**Gárdonyi Géza - Isten
rabjai**

„A” feladatlap – Középkori szerzetesrendek

1. részlet

Jancsi komoly szemmel hallgatta a tanítást. A fejét rázta.

Jakab arca ismét nevetésre vonaglott, de elfojtotta.

- Hallgasd meg a veszteglés reguláját.

- Én nem tudom, mi az a veszteglés.

- Veszteglés az, mikor hallgatunk. Nem szabad beszélned a klostromban, a belső helyeken, tehát sem a cellákban, sem az ebédlőben, sem a dormitóriumban.

- Nem tudom, mi az.

- A hálóhely. Kompletórium után való csendítéstől primáig meg éppen vesztegeljen a nyelved. Mert ha megszólalsz, egy nap vizet ebédelsz. Ha pedig a kapitulum-házban vagy a kóruson beszélsz, akkor meg a földön ebédelsz.

Jancsi arca még inkább elkedvetlenülült.

- Nem értem...

- A kompletóriumot? Hát az az utolsó imádkozás. Vacsora után mondjuk a templomban. A prima az meg a reggeli imádkozás. Közben is van egy: a matutinum. Azt éjfélkor mondjuk.

- Hát vacsorától a reggeliig...

Jakab megint majdnem nevetésre pukkant:

- Az evést érted? Itt nincs reggeli evés, csak délben meg este. Szereted a pecsenyét?

- Hogyne.

Jakabból kiszakadt a nevetés. A szájára szorította a tenyerét, és görnyedezett, könnyezett nevetésben:

- Mink nem eszünk húst soha!

2. részlet

A prior folytatta:

- Kedves fiacskám. (...) A mi irgalmunkat azonban megígérhetjük, ha teljesíted mindéltig a három fogadást, amelyen a mi szerzetünk áll. A mi szerzetünk élete imádkozás és munkálkodás. Hogy ebben tökéletes lehess, engedelmesnek kell lenned, szegénységet kell vállalnod, testi kívánságoktól tisztán kell maradnod. Hogy engedelmes lehess, alá kell vetned az akaratodat a szerzet reguláinak és konstitúciójának. Engedelmeskedned kell a

föllebbvalóidnak. Még evésben, ivásban is. Helyednek változtatásában is a föllebbvalóid engedelmet kell követned. Ha a föllebbvalóid azt akarják, hogy Barcellónában élj, vagy Rómában, vagy bármely helyen, nem szabad ellenük szegülnöd. Ami a szegénységet illeti, semmi se lehet ezen a földön, amire azt mondod: ez az enyém. Csak az a tiéd, amit ideiglenesen a föllebbvalók neked használatodra engednek. Nem szabad ismerned pénzt. Nem lehet vagyonod. S el nem fogadhatsz senkitől semmit, se pedig te nem adhatsz senkinek semmit. Ami a tisztaságot illeti, ne csak a testi tisztaságot értsed, hanem a lelkit is. Gondolnod se szabad tisztátalan gondolatokra, még kevésbé beszélned, még kevésbé cselekedned. A nőkre rá se szabad nézned, hanem olyannak kell velük szemben lenned, mintha nem is ember volnál, hanem fa vagy kő. És hogy ebben is tökéletes lehess, tudnod kell, hogy a regulák és konstitúciók a testednek gyötrésére köteleznek téged: virrasztanod kell, mikor aludni óhajtanál; böjtölnöd kell, mikor enni szeretnél. Szentkereszt ünnepétől húsvétig alighogy táplálkozol. Húst azontúl sem ehetsz, csak ha beteg vagy, vagy ha szokatlanul nagy a testi munka, amellyel megbíznak, és a felsőbbség megengedi. Éppígy, ha úton jársz, pénzt nem vihetsz magaddal, hanem könyörületességből kell tengened. Az is megtörténik, hogy a szerzet kenyérét, borát és más élelmét kell összekérezgetned. Hitvány ruhát kell viselned, olykor szakadozottat. Dolgoznod kell olykor kedvetlen munkákat, és nehezeket. Túrnöd olykor zaklatást, dorgálást s más szenvedéseket, túrnöd nagy türelemmel, nagy békességgel. Mert minél nehezebb a megterhelésed, annál több az érdemed az örök életre. Aláveted magad mindennek?

- Alá - felelte halvány arccal a gyermek.

- Isten tegye lehetővé neked.

1. Milyen napirendje lehetett a középkori szerzeteseknek? A *részletek*, valamint előismereteid alapján alkoss egy napirendet számukra!

Szerzetesi napirend

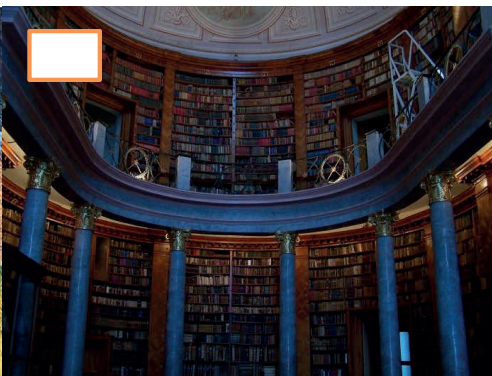
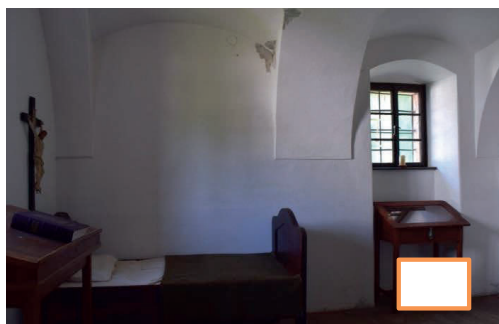
2. a. Milyen esemény alkalmával hangozhatott el a szerzetesrendben a *2. részlet* monológja?

.....
.....

2. b. A szerzetesek életét befolyásoló előírások közül melyik pontot tartod a legfontosabbnak? Indokold meg választásodat!

.....
.....
.....

3. Párosítsd a képeket a szerzetesek által használt életterek megnevezésével!

- a) dormitorium
- b) cella
- c) refectorium
- d) kerengő
- e) könyvtár
- f) másológépek